

ДИСКРЕТНИ СТРУКТУРИ 2

ТЕОРИЯ 1

1. Регулярен израз α . Регулярен израз над азбуката Σ е стринг над азбуката $\Sigma \cup \{\emptyset, \cdot, \cup, *\}$, който може да се дефинира индуктивно както следва:

- $\emptyset$ и всеки елемент от Σ е регулярен израз;
- Ако α и β са регулярни изрази, то и $\alpha \cdot \beta$, $\alpha \cup \beta$ и α^* са регулярни изрази;
- Нищо друго не е регулярен израз, освен ако не следва от първите две условия.

2. Регулярен език $L(\alpha)$ за регулярен израз α . L е функцията, която описва връзката между регулярен израз и езика, който той задава. L е дефинирана индуктивно както следва:

- $L(\emptyset) = \emptyset$, $L(a) = \{a\}$, за всяко $a \in \Sigma$ (дори и за $a = \epsilon$);
- Ако α и β са регулярни изрази, то
 $L(\alpha \cdot \beta) = L(\alpha) \cdot L(\beta)$, $L(\alpha \cup \beta) = L(\alpha) \cup L(\beta)$, $L(\alpha^*) = (L(\alpha))^*$.

3. Рефлексивно и транзитивно затваряне на бинарна релация. Нека релацията $R \subseteq A^2$ задава ориентиран граф над множеството от върхове A . Рефлексивно и транзитивно затваряне на R е релацията:

$$R^* = \{(a, b) : a, b \in A \text{ и съществува път от } a \text{ до } b \text{ в } R\}.$$

Индуктивна дефиниция на R^* :

- за $\forall a \in A$, $(a, a) \in R^*$;
- ако $(a, b) \in R$, то $(a, b) \in R^*$;
- ако $(a, b) \in R^*$ и $(b, c) \in R^*$, то $(a, c) \in R^*$.

4. Затваряне на множество $B \subseteq A$ относно релация $R \subseteq A^2$. Нека A е непразно множество и нека $R \subseteq A^2$ е бинарна релация в A . Тогава подмножеството B на A ($B \subseteq A$) е затворено относно R , ако $b_2 \in B$, всеки път когато $b_1 \in B$ и $(b_1, b_2) \in R$.

5. Краен детерминиран автомат. Краен детерминиран автомат е наредената петорка $M = (K, \Sigma, \delta, s, F)$, където K е крайно множество от състояния, Σ е крайна азбука, $\delta: K \times \Sigma \rightarrow K$ е функция на преходите, $s \in K$ е началното състояние, $F \subseteq K$ е множеството от заключителни състояния.

6. Краен недетерминиран автомат. Краен недетерминиран автомат е наредената петорка $M = (K, \Sigma, \Delta, s, F)$, където K е крайно множество от състояния, Σ е крайна азбука, $\Delta \subseteq K \times (\Sigma \cup \{\epsilon\}) \times K$ е релация на преходите, $s \in K$ е началното състояние, $F \subseteq K$ е множеството от заключителни състояния.

7. $\vdash_M$ за краен детерминиран автомат. За краен детерминиран автомат $M = (K, \Sigma, \delta, s, F)$, релацията $\vdash_M$ дефинираме по следния начин:
 $(q, w) \vdash_M (q', w') \Leftrightarrow w = aw' \text{ и } \delta(q, a) = q', a \in \Sigma; q, q' \in K; w, w' - \text{думи от } \Sigma^*.$

8. $\vdash_M$ за краен недетерминиран автомат M . За краен недетерминиран автомат $M = (K, \Sigma, \Delta, s, F)$, релацията $\vdash_M$ дефинираме по следния начин:
 $(q, w) \vdash_M (q', w') \Leftrightarrow \exists u \in \Sigma^* \cup \{\epsilon\} \text{ такова, че } w = uw' \text{ и } (q, u, q') \in \Delta.$
 $q, q' \in K; w, w' - \text{думи от } \Sigma^*.$

9. $L(M)$ за краен детерминиран (недетерминиран) автомат M . За крайния детерминиран (недетерминиран) автомат $M = (K, \Sigma, \Delta, s, F)$, езика $L(M)$ дефинираме по следния начин: $L(M) = \{w \mid w \in \Sigma^* \text{ и } (s, w) \vdash_M^* (q, \epsilon), q \in F\}$, където $\vdash_M^*$ е рефлексивно и транзитивно затваряне на релацията $\vdash_M$.

10. Кога една дума се разпознава (приема) от даден краен детерминиран автомат M . Казваме, че $w \in \Sigma^*$ се разпознава (приема) от автомата $M = (K, \Sigma, \delta, s, F) \Leftrightarrow (s, w) \vdash_M^* (f, \epsilon)$, където $w \in \Sigma^*, f \in F$.

11. Релация на еквивалентност $\approx_L$ за даден език L . Нека $L \subseteq \Sigma^*$ е език и $x, y \in \Sigma^*$. Казваме, че x и y са еквивалентни спрямо L и бележим $x \approx_L y$, ако за всяка дума $z \in \Sigma^*$ е изпълнено $xz \in L \Leftrightarrow yz \in L$. Лесно се проверява, че $\approx_L$ е релация на еквивалентност.

12. $E(q)$ за краен недетерминиран автомат. За всяко състояние $q \in K$ нека $E(q)$ е множеството от всички състояния на M , които могат да се достигнат от q без да се четат каквито и да е букви: $E(q) = \{p \in K : (q, \epsilon) \vdash_M^* (p, \epsilon)\}$.

13. Фоормулирайте лемата за разрастването за регулярни езици. За всеки регулярен език L , съществува естествено число $n \geq 1$ зависещо само от L такова, че за всяка дума $w \in L$ с дължина не по-малка от n : $|w| \geq n$, съществуват думи x, y, z за които $x \cdot y \cdot z = w$, $y \neq \epsilon$ и $|x \cdot y| \leq n$ такива, че за всяко $i \in \mathbb{N}$: $x \cdot y^i \cdot z \in L$.

14. Формулирайте теоремата и следствието на Майхил-Нероуд за регулярни езици. Нека $L \subseteq \Sigma^*$ е регулярен език. Тогава съществува краен детерминиран автомат M , който разпознава L с точно толкова състояния, колкото са класовете на еквивалентност относно релацията $\approx_L$. Следствие: езикът L е регулярен $\Leftrightarrow$ (т.с.т.к.) индексът на релацията $\approx_L$ е краен.

15. Каква е сложността на изучените алгоритми за:

- Построяване на съответен регулярен израз по краен автомат - *експоненциална* $\sigma(3^{|k|})$;
- Детерминизация на недетерминиран автомат - *експоненциална* $\sigma(2^{|k|} |k|^2 | \sum ||\Delta||k|^3)$;
- Проверка дали два крайни недетерминирани автомата са еквивалентни или не - *експоненциална*;
- Проверка дали $L(\alpha_1) = L(\alpha_2)$ по дадени два регулярни изрази α_1 и α_2 - *експоненциална*;
- Минимизация на краен детерминиран автомат - *полиномиална* $\sigma(|k|^3 | \sum |)$;
- Съответен краен недетерминиран автомат по регулярен израз - *полиномиална* $\sigma(2|\alpha| + 1)$;
- Проверка дали два крайни детерминирани автомата са еквивалентни или не - *полиномиална*.

Регулярни операции ($\cup$, $\cdot$, $*$) над езици, разпознавани от *НДКА*

Нека A_1, A_2 са *НДКА* (недетерминирани крайни автомати):

1. Автомат $A_{\cup}$ с език равен на $L(A_1) \cup L(A_2)$.

- 1) състояния: състоянията на A_1 и A_2 и ново състояние q ;
- 2) начално състояние: q ;
- 3) финални състояния: финалните състояния на A_1 и A_2 се запазват. q е финално тогава и само тогава, когато поне едно от началните състояния на A_1 и A_2 е било финално;
- 4) преходи: преходите в A_1 и A_2 остават. q повтаря преходите на началните състояния на A_1 и A_2 .

2. Автомат $A \cdot$ с език равен на $L(A_1) \cdot L(A_2)$.

- 1) състояния: състоянията на A_1 и A_2 ;
- 2) начално състояние: начално състояние на левия автомат A_1 ;
- 3) финални състояния: финалните състояния на десния автомат A_2 . Добавяме финалните състояния на A_1 тогава и само тогава, когато началното състояние на десния автомат A_2 е било финално;
- 4) преходи: преходите в A_1 и A_2 остават. Всяко финално състояние на левия автомат A_1 повтаря преходите на началното състояние на десния автомат A_2 .

3. Автомат A^* с език равен на $(L(A_1))^*$.

- 1) състояния: състоянията на A_1 и ново състояние q ;
- 2) начално състояние: q ;
- 3) финални състояния: финалните състояния на A_1 и q ;
- 4) преходи: преходите в A_1 . Всички финални състояния на A^* повтарят преходите на началното състояние на A_1 .